

N:o 45.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Mars 1876, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Riksdagens år 1875 församlade Revisorers berättelse, angående granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1873.

(I. A.)

Stats-Utskottet, till hvars behandling ofvannämnda revisionsberättelse, jemte de i anledning deraf från vederbörande embetsverk och myndigheter till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifna utlåtanden och förklaringar, blifvit hänvisad, får nu, efter tagen kännedom af dessa handlingar och inhemtande af de för ärendenas utredning i öfrigt erforderliga upplysningar, underställa Riksdagens pröfning de af revisorerne gjorda framställningar, som från Utskottets sida ansetts påkalla yttranden; följande Utskottet härvid den ordning, som är i revisionsberättelsen iakttagen.

Kongl. Fångvårdsstyrelsen.

§ 1.

(Rev.-ber. pag. 13, Utl. pag. 246).

Under granskning af Kongl. Fångvårdsstyrelsens räkenskaper hade revisorerne anmärkt, att fångarne vid läns- och kronohäktena sysselsättas med åtskilliga handverk och arbeten, hvilka förläggas och anordnas af fångelsernas föreståndare, och deraf inkomsten, hvars behållna del för år 1874 uppgått till 103,036 kronor 22 öre, så fördelas, att en del kommer

Angående fördelning af den inkomst, fångarnes arbete lemnar.

Bih. till Riksd. Prot. 1876. 4 Saml. 1 Afd. 23 Häft.

fångarne till godo, en del tillfaller fängelsedirektörerna och vaktbetjeningen samt en del ingår till fångelsernas besparingskassor, hvarföre och då enligt revisorernes mening fångarnes arbete väl i främsta rummet tillhörde staten, samt det derföre syntes dem anmärkningsvärdt, att icke någon del af förenämnda inkomst vore afsedd att komma statsverket till godo, revisorerne ansett sig böra å förhållandet fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Häröfver har Kongl. Fångvårdsstyrelsen sig förklarat och, under anmärkande till en början deraf, att i den angifna summan vore inräknad jemväl inkomsten för arbeten, verkställda af fängelse- och ransakningsfångar, på hvilken inkomst, som år 1874 uppgått till 11,554 kronor 94 öre, något anspråk från statens sida ej torde kunna göras, då, enligt lagens stadgande, häktad person äfvensom den, hvilken undergår fängelsestraff, icke må till arbete tvingas, i afseende å återstoden, 91,481 kronor 31 öre, anfört, att, sedan under åren 1855 och 1856 vid åtskilliga af de nya cellfångelserna försök blifvit gjorda att sysselsätta straffarbetsfångarne med tjenligt arbete för fångvårdens räkning och på dess förslag, men det snart visat sig, att fångarnes sysselsättande på detta sätt, deraf den behållna inkomsten för nämnda två år utgjort endast 250 kronor, i ekonomiskt hänseende icke medfört någon vinst, utan i allmänhet skulle leda till en icke obetydlig utgift särdeles för besörjande af vidlyftiga detaljbestyr, såsom anskaffande af rudimaterier och instrumentalier, redovisning och kontroll deröfver m. m., styrelsen uti skrifvelse den 6 Juni 1856 i underdånighet hemställt, att, till undvikande af ökad kostnad för fångvården och rubbning af det ensamhets- och tystnadssystem, som i cellfångelserna borde vara rådande, arbetena inom dessa fångelser, utan fångvårdens betungande med någon utgift derför, måtte få verkställas, helst under behörig kontroll af fängelsedirektören, för enskildes räkning eller, der sådant icke läte sig göra, på fängelsedirektörens förslag, samt att arbetsinkomsten måtte få fördelas mellan fången, fängelsedirektören och vaktbetjeningen; och hade i öfverensstämmelse med dessa allmänna grunder, hvilka genom Kongl. brefvet den 26 påföljande Augusti vunnit nådigt godkännande, arbetena inom läns- och kronocellfångelserna under den derefter förflutna tiden varit ordnade, hvarigenom i sjelfva verket icke någon ny inkomst blifvit direktören och vaktbetjeningen beredd, enär jemlikt Kongl. brefvet den 24 November 1846 styrelsen egt dels att hos Kongl. Maj:t till erhållande af förhöjning i det bestämda årliga aflöningsarfvodet anmäla direktör, som medelst införande af tjenliga arbeten bland fångarne samt i öfrigt i sitt kall ådagalagt synnerlig omtanke m. m., dels att tillägga vaktbetjent, som, jemte uppfyllande af sina

pligter i öfrigt, med flit och skicklighet undervisat fångarne i tjenliga arbeten, ända till 200 kronor årligen, eller samma belopp, hvartill vaktbetjentes aflöning då uppgick.

I fråga om fördelningen af inkomsten å straffarbetsfångarnes arbeten, hade intill slutet af år 1873 den föreskrift varit gällande, att en tredjedel kommit fången till godo, en tredjedel tillfallit direktören, såsom godtgörelse för hans omtanke och besvär med arbetenas anskaffande, ansvaret och redovisningen derför samt för tillhandahållande och underhåll af inventarier, verktyg m. m., en sjettedel fördelats mellan de vaktbetjente, som utöfvat tillsynen vid arbeten eller eljest dermed haft befattning, samt återstående sjettedelen tillgodoförts fångelsens besparingskassa, hvilken varit afsedd för det ändamål att för sådana fångar, som förhållit sig väl och deraf vore i behof, vid frigifvandet underlätta tillfället till försörjning; men sedan under senare åren arbetsinkomsten vid läns- och kronocellfångelserna visat sig vara i jemnt stigande, och den direktörerna och vaktbetjeningen tillfallande andel syntys styrelsen uppgå till högre belopp, än hvarpå de skäligen kunde göra anspråk, hade efter dertill erhållet bemyndigande, styrelsen från 1874 års början meddelat den förändrade föreskrift, att när arbetsinkomsten öfverstege ett belopp af 2,000 kronor, de fängelsedirektörerna och vaktbetjeningen å detta öfverskott tillfallande andelar skulle utgå med en sjettedel för de förre och en tolfedel för den senare, samt att den sålunda besparade fjerdedel skulle tillfalla besparingskassan.

Att de sålunda meddelade föreskrifter, hvilka afsett att, genom väckande af förvaltningspersonalens intresse för fångarnes lämpligaste sys-selsättande bereda desse senare tillgång på samt håg och lust för arbete, i allmänhet bidragit att i väsentlig mån häfva de svårigheter, som städse förefunnits att förse cellfångarne med lämpligt arbete, framginge deraf, att inkomsten af dessa arbeten, som under åren 1860—1864 i medeltal uppgått till omkring 22,300 kronor, år 1874 utgjort 91,481 kronor 31 öre, hvilken inkomst fördelats på

fångarne med	30,493: 77.
35 fängelseföreståndare med i medeltal 670 kronor på hvarje	23,444: 75.
bevakningspersonalen, bestående af omkring 230 personer, med	
i medeltal 50 kronor på hvar och en	11,669: 13.
samt besparingskassan	25,873: 66:

Och torde kunna antagas, att, utan en sådan sporre att förse fångarne med sysselsättning, arbetet inom dessa fångelser skulle komma att betydligt inskränkas.

Då under sistlidet års riksdag frågan om fångarnes rätt till användande af de s. k. flitpenningarne var föremål för handläggning, upplystes, att Kongl. Maj:t genom skrifvelse den 14 November 1873 anbefalt Fångvårdsstyrelsen att med yttrande och förslag i ämnet inkomma, vid hvilket förhållande och då Utskottet föreställer sig, att nämnda förslag jemväl torde komma att beröra frågan om användande af den inkomst, fångarnes arbete lemnar, samt att dervid hänsyn kommer att tagas ej mindre till de af 1875 års Riksdag uttalade grundsatser än äfven till revisorernes här ofvan omnämda åsigt, Utskottet ansett sig böra föreslå, att revisorernes anmälan ej må till någon åtgärd från Riksdagens sida föranleda.

Kongl. Arméförvaltningen.

§ 2.

(Rev.-ber. pag. 36, Utl. pag. 252).

*Angående
anvisande
af löner
å de under
Arméförvalt-
ningens vård
ställda hassar
och fonder.*

Vid granskning af Arméförvaltningens räkenskaper hafva revisorerne funnit anslaget till Förvaltningens aflöning, 123,700 kronor, vara så väl under räkenskapsåret som under flera föregående öfverskridet, och uppgick den öfverskjutande summan under år 1873 till 10,600 kronor, deraf 9,400 kronor blifvit anordnade från förenade mötespassovalansfonden till löner och arfvoden på civila departementet o. s. v. samt 1,200 kronor från invalidhusfonden till löneförhöjning åt advokatfiskalen med flera.

Vid närmare undersökning hafva revisorerne funnit, att ifrågasvarande anordningar jemväl år 1870 varit föremål för anmärkning från revisorernes sida, med anledning hvaraf Stats-Utskottet vid 1871 års riksdag efter en utredning af frågan sig utlätit och, ehuru Utskottet funnit det anmälda förhållandet anmärkningsvärdt, likväl vid det förhållande, att den regeringsåtgärd, som dermed afsägs, redan förut varit föremål för vederbörligt Utskotts granskning och hvad Riksdagen efter en sådan granskning godkänt eller lemnat oanmärkt, enligt 107 § Regeringsformen, vunnit decharge, så att ingen ny till ansvarighet förbindande granskning derefter må i samma mål företagas, funnit sig föranlåtet hemställa, att revisorernes anmälan ej dämera måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, hvilket ock blifvit Riksdagens beslut.

Då emellertid det, enligt § 7 mom. 2 af den för dem utfärdade instruktion, åligger revisorerne att anmärka och fullständigt utlåtande afgifva, om de finna något af Riksdagen fastställt anslag vara öfverskridet eller draget till annat än det dermed afsedda ändamål; då båda alternativen enligt revisorerne förmenande inträffat, i det anslaget till Arméförvaltningen blifvit öfverskridet och mötespassevolansfondens samt invalidhusfondens medel blifvit dragna från sitt ändamål; då vidare en sådan tolkning af revisorerne anmärkningsrätt, som af 1871 års Stats-Utskott blifvit framställd, står i strid med revisorerne instruktion, i det den skulle beröfva dem och kommande Riksdagar all anmärkningsrätt öfver förhållanden, som inträffat flera år tidigare än revisionsåret eller än det år, Riksdagen om revisionen egt kännedom, då en föregående Riksdag redan derå ansetts hafva meddelat decharge, och då slutligen Riksdagen med anledning af revisorerne anmärkningar kan finna sig föranlåten till vidtagande af någon annan åtgärd än den anmälan, enligt 107 § Regeringsformen, som 1871 års Stats-Utskott omnämnt, hafva revisorerne ansett sig böra det redan förut anmärkta förhållandet för Riksdagen anmäla.

Arméförvaltningen har öfver denna anmärkning sig förklarat och dervid anfört, att det ifrågavarande beloppet omfattade, dels från mötespassevolansfondens medel utbetald aflöning till en revisor och 4 kammar-skrifvare öfver stat med tillhoppa	6,200: —
samt aflöning å indragningsstat åt f. d. sekreteraren i krigs-kollegium och f. d. adjutanten å kollegii presidents-expedition med	3,200: —
dels ock ett å invalidhusfonden anvisadt bidrag till aflöning å Arméförvaltningens advokatfiskal och till ersättning åt extra biträden med tillhoppa	1,200: —

Tillsammans Kronor 10,600: —,

hvilket belopp dock numera, sedan f. d. Adjutanten i presidentsexpeditionen m. m. Schürer von Waldheim år 1874 aflidit, minskats med 800 kronor, och vore efter Arméförvaltningens förmenande, genom det vid 1871 års riksdag i anledning af revisorerne anmärkning fattade beslut, behörigheten af ifrågavarande utgifter medgifven, hvadan Förvaltningen nu ansett sig endast behöfva återöpa sitt i ämnet den 8 December 1870 afgifna utlåtande, till hvilket Utskottet, i anseende till dess vidlyftighet, ansett sig endast böra hänvisa.

Af samma utlåtande, jemte öfriga ärendet rörande handlingar, som varit för Utskottet tillgängliga, framgår, att, sedan Kongl. Maj:t i skrif-

velse den 26 September 1865 med ogillande af väckt förslag derom, att alla årsredogörelser från Arméförvaltningen underlydande eller landtförsvaret eljest tillhörande allmänna verk och inrättningar, direktionsregementen och corpser, förråd med flera för dem tilldelade kontanta anslag skulle från och med år 1866 få till Kammarrätten ingå för att der granskas, förordnat, att samma granskning framdeles skulle inom Arméförvaltningen verkställas, samt sistnämnda verk derefter i skrifvelse den 23 Oktober 1866 anmält behof af revisionspersonalens förstärkning, så hade Kongl. Maj:t föreslagit 1867 års Riksdag att till aflönning af ofvan omförmälde en revisor och 4 kammarskrifvare anslå ett belopp af sammanlagdt 6,200 Riksdaler att från och med år 1868 utgå, hvaremelltid Kongl. Maj:t i bref af den 4 Januari 1867 till betäckande af ifrågasvarande löner för samma år å förenade mötespassevolansfonden anvisat det erforderliga beloppet.

Efter det Riksdagen till pröfning förehaft nyssberörda Kongl. förslag, och af skäl, att det revisionsarbete, för hvars förrättande de ifrågasvarande befattningarna voro afsedda, enligt Riksdagens åsigt borde kunna genom en förändrad arbetsfördelning af den förutvarande personalen behörigen fullgöras, det äskade beloppet afslagit, samt Arméförvaltningen derefter den 24 September 1867 ånyo anhållit, det Kongl. Maj:t måtte för år 1868 anvisa det ifrågasvarande beloppet, har Kongl. Maj:t i bref af den 5 November 1867, med bifall till hvad Förvaltningen föreslagit, anvisat meranämnda summa, 6,200 Riksdaler, å förenade mötespassevolansfonden, varande sedermera genom ett ytterligare Kongl. bref af den 15 Oktober 1869 medlen för år 1870 och vidare, intilldess Kongl. Maj:t kunde finna en förändring af personalen hos Arméförvaltningen påkallad, på enahanda sätt anordnade.

Hvad ater beträffar det belopp af 1,200 Riksdaler, som från invalidhusfonden utgått, hade Arméförvaltningen, sedan ombudsmans- och kamrerarebefattningen vid samma fond år 1866 indragits och det därför nödiga aflöningsbelopp således ej vidare varit för sitt ursprungliga ändamål behöfligt, i underdånighet hemställt, att medlen måtte få användas dels till löneförhöjning med 500 Riksdaler åt Förvaltningens advokatfiskal dels ock till aflönande af erforderliga biträden inom verket, hvilken hemställan Kongl. Maj:t genom ofvannämnda skrifvelse den 4 Januari 1867 bifallit, som orden i det Kongl. brefvet lyda: »från och med innevarande år och tills vidare.»

I fråga varande åtgärder grunda sig alltså på nu omförmälda tvenne Kongl. bref af den 4 Januari 1867 och den 15 Oktober 1869.

Vidkommande regeringens rätt att öfver de nämnda fonderna, på

sätt som skett, förfoga, tillåter sig Utskottet erinra, dels att Rikets Ständer uti skrifvelse den 29 Mars 1841 förklarar, att, i den händelse mötespassevolansafgiften komme att, som ock sedermera beslutet blef, med samma år upphöra, den genom besparingar deraf uppkomna nya mötespassevolansfonden skulle till Kongl. Maj:ts fria disposition öfverlemnas för att, gemensamt med den gamla och 1829 års mötespassevolansfonderna, efter Kongl. Maj:ts godtfinnande användas för behof, hvilka då redan af dessa tillgångar fylles och vidare kunde uppkomma i och för arméns vapenöfningar och dermed gemenskap egande utgifter, hvaremot Rikets Ständer anhållit, det nämnda fonder skulle sammanslås till en enda hvars förvaltning och räkenskaper skulle vara Rikets Ständers och deras revisorers granskning underkastad, i anledning hvaraf Kongl. Maj:t den 24 Juli 1844 förordnat om fondernas sammanslagning och framtida granskning i enlighet med Riksdagens anhållan, men tillika förklarar, att den sålunda medgifna granskningsrätt icke finge föranleda till inskränkning i Kongl. Maj:ts rätt att enligt Rikens Ständers förklarande om fondernas användande ändamålsenligt och efter godtfinnande förordna;

dels att, sedan Rikets Ständers revisorer i den år 1855 afgifna berättelse (pag. 87) anmärkt, att till bestridande af Krigskollegii aflöning anvisats betydliga bidrag från åtskilliga af de under Kollegii förvaltning ställda kassor och fonder, och, då de ej kunnat underlåta fästa uppmärksamhet vid detta, efter deras tanke, högst olämpliga förhållande, hvarigenom — då berörda kassor och fonder, som vore inrättade och afsedda till helt andra föremål, likväl för besagda aflöningar toges i anspråk — deras förmåga att uppfylla sina ursprungliga ändamål, förminskades, hemställt att för vinnande af rättelse derutinnan Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen afgifva framställning, om hvad för Krigskollegii aflöning i dess helhet erfordrades, samt Kongl. Maj:t derefter föreslagit Rikets Ständer, att hela Krigskollegii aflöning och således äfven den del deraf, som dittills utgått från kassor och fonder, måtte på Rikstaten öfverflyttas, så hafva Rikets Ständer, med bifall dertill, dels beslutit, att, såsom orden i deras den 27 Januari 1858 aflättna skrifvelse lyda: »ifrågavarande kassor nu och för framtiden må från alla utgifter i berörda hänseende befrias», dels ock anslagit det för ändamålets vinnande erforderliga belopp, och torde, på sätt äfven Stats-Utskottet vid 1871 års riksdag antagit, genom detta Rikets Ständers beslut, hvilket Kongl. Maj:t måste anses hafva genom sitt godkännande af hela aflöningsanslagets öfverflyttande på rikstaten gillat, Kongl. Maj:ts förut förbehållna rätt att efter godtfinnande disponera ifrågavarande kassors och fonders inkom-

ster, blifvit i så måtto inskränkt, att något användande deraf till aflöningar åt tjenstemän inom Krigskollegium, eller den i dess ställe inrättade Arméförvaltningen, ej vidare bort ifrågakomma.

Om än, såsom ock Stats-Utskottet vid 1871 års riksdag anmärkt, de nu af revisorerne omförmälda åtgärder icke vidare kunna, med anledning af stadgandet i § 107 Regeringsformen, blifva föremål för någon till ansvar förbindande granskning, vill det dock synas Utskottet, som skulle, vid det förhållande att, såsom af ofvan intagna redogörelse framgår, enahanda eller samma åtgärder redan förut tvenne gånger varit föremål för, efter Utskottets mening ganska befogade, anmärkningar, utan att likväl rättelse följt, ett vidtagande från Riksdagens sida af någon åtgärd, hvarigenom ett slikt förhållande, om hvars olämplighet tankarne ej torde vara delade, måtte för framtiden upphöra, vara af nöden, hvarföre Utskottet funnit sig böra hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta vidtaga åtgärder, ledande derhän, att något anordnande af medel från de under Arméförvaltningens vård ställda kassor och fonder till betäckande af utgifter för aflöningar eller arfvoden inom samma embetsverk icke vidare må ega rum.

§ 3.

(Rev.-ber. pag. 38, Utl. pag. 253).

Angående räkenskapsföringen inom Arméförvaltningen.

I afseende å den räkenskapsföring, som inom Arméförvaltningen eger rum, hafva revisorerne ifrågasatt, huruvida icke densamma vore alltför vidlyftig och förorsakade onödig omgång och tidsförlust samt nödvändiggjorde ett större antal embetsmän, än eljest vore behöfligt, enär för närvarande hvart och ett af de fyra departementen särskildt redovisar de till dess disposition ställda medel, förskotterar eller återbetalar till de andra penningar och framstår således i förhållande till de andra nästan såsom ett från dem skildt embetsverk. Till ej ringa del hade i följd häraf inom hvarje departement ett särskildt kamrerarekontor med tre till fyra embetsmän blifvit nödvändigt, under det af krigskassörskontoret liknande räkenskaper fördes så väl för hvarje departement särskildt som för kontorets egen räkning. Det hade derföre syntes revisorerne, som om denna dubbla räkenskapsföring vore mindre behöflig och hela Arméförvaltningens redovisning skulle kunna utan olägenhet sammanföras på civila departe-

mentet, hvarigenom ej allenast räkenskapsföringen skulle erhålla önskelig förenkling utan äfven antalet af embetsmän möjligen kunde minskas.

Uti den förklaring, som Arméförvaltningen i anledning häraf lemnat, anföres, att då Förvaltningen är så organiserad, att dess särskilda afdelningar eller departement hvar för sig erhållit en så vidt möjligt själfständig organisation och verkningsskrets, deraf en särskild bokföring för dem hvar blifvit nödvändig, hvarföre en förändring i det af revisorerne antydda syfte ej, enligt Förvaltningens åsigt, nu kunde ifrågakomma, helst ett sammanförande på civila departementet af hela Förvaltningens räkenskapsföring under nu varande förhållanden torde komma att i ej ringa mån försvåra ärendenas handläggning inom embetsverket.

Ehuru en sådan sammanföring å ett departement af Arméförvaltningens räkenskaper, som revisorerne förslagsvis antydt, jemväl efter Utskottets mening skulle, såsom på det hela ledande till en förenkling, vara önskvärd, har dock, vid det förhållande, att, enär frågan om Arméförvaltningens organisation inom kort torde i sammanhang med den om reglering af samma embetsverks löner blifva föremål för Komiterades handläggning, desse då jemväl antagligen komma att taga revisorerne förslag i öfvervägande, Utskottet trots sig böra hemställa

att hvad revisorerne i berörda hänseende anfört ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

§ 4.

(Rev.-ber. pag. 39, Utl. pag. 255).

Vidare hafva revisorerne vid granskning af Arméförvaltningens räkenskaper funnit å fjerde hufvudtitelns besparingar anordnade, bland annat, ett arfvode af 450 kronor åt garnisonspredikanten, ett å 450 kronor åt läkaren samt ett å 50 kronor åt klockaren på Karlstens fästning, icke allenast under revisionsåret 1873 utan äfven under föregående och efterföljande år; och då af Riksens Ständer den 12 Maj 1841 aflättna skrifvelse angående några med statsregleringen gemenskap egande allmänna frågor, framginge, att besparingarne å de bestämda anslagen i intet fall må komma i fråga att begagnas till årliga löner eller arfvoden, hvarmed enligt revisorerne åsigt svårligen kunde förstås andra än sådana, som utgå två eller flera år efter hvarandra, hafva revisorerne ansett sig böra förhållandet för Riksdagen anmäla.

Angående anordnande å fjerde hufvudtitelns besparingar af årligen återkommande arfvoden.

Enligt det från Arméförvaltningens civila departement häröfver afgifna utlåtande hade, under den tid, då Karlstens fästning ännu använ-

des såsom straffängelse, ifrågavarande årliga aflöningsbelopp, som då varit på extra stat uppförda, utbetalts från fångvårdsanslaget, men sedan under Mars månad 1854 fångpersonalen blifvit från fästningen flyttad, har Kongl. Maj:t genom bref den 5 September samma år dels medgifvit att ofvan benämde tjenstemän skulle under fortfarande tjensteutföring å Karlsten ega att från början af April samma år och intilldess fångar möjligen åter komme att å fästningen förvaras åtnjuta ifrågavarande aflöningsförmåner, hvilka för året anvisats å fjerde hufvudtitelns besparingar, dels ock förklarar, att, uppå skeende anmälan, för hvart år komme att bestämmas huru med utbetalandet skulle förfaras, hvarefter aflöningarne årligen genom särskilda kongl. bref blifvit på samma besparingar anvisade.

Då således medel till betäckande af utgiften för ifrågavarande trenne tjenstebefattningars aflönande årligen under mer än 20 år blifvit å fjerde hufvudtitelns besparingar anvisade, och af denna omständighet torde få antagas, det befattningarne under samma tid visat sig ej kunna undvaras, torde, derest så fortfarande kommer att blifva förhållandet, åtgärder böra vidtagas för erhållande på ett mera tjenligt sätt af medel till deras aflönande; och vill Utskottet i sådant hänseende föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse anhåller, att, derest predikants-, läkare- och klockare-befattningarna å Karlstens fästning fortfarande anses nödvändiga, Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder må vidtagas, på det den hittills årligen förekommande anordning på fjerde hufvudtitelns besparingar af deras löner må för framtiden upphöra.

Statens jernvägsbyggnader.

§ 5.

(Rev.-ber. pag. 74, 75, Utl. pag. 267).

Angående bokfö-
ringssättet
inom jern-
vägsbyggnads-
styrelsen.

Angående bokföringssättet vid statens jernvägsbyggnader hafva revisorerne funnit skäl till bland annat den anmärkning, att, emedan det samma ej stämmer fullkomligt öfverens med det af trafikstyrelsen förda samt i följd af andra i revisionsberättelsen omförmälda omständigheter, dertill Utskottet får hänvisa, detta bokföringssätt ej angifver verkliga beloppet af anläggningskostnaden för hvarje bana, hvarföre ock till underlättande af en önskvärd öfversigt i detta hänseende revisorerne före-

slagit upprättande af en så kallad liggare, deri skulle upptagas å ena sidan de anslag och enskilda bidrag, som till hvarje bana förefunnits, samt å den andra kostnadsbeloppen, dervid värdet af det, som blifvit till trafikstyrelsen öfverlemnadt, kunde inom linien föras.

Häremot har Styrelsen för statens jernvägsbyggnader trott sig böra invända, att en inkonsequens skulle genom en sådan åtgärd uppkomma, om endast de penningebidrag som af enskilde blifvit för ändamålet lemnade, men deremot ej värdet för dertill skänkt jord, blefve i samma liggare upptagna, samt att ett införande af detta värde skulle i många fall, såsom till exempel i afseende å de af Stockholms stad i och för sammanbindningsbanans anläggande upplåtna gatudelar, möta stora svårigheter.

Det skäl, hvarpå Styrelsen sålunda velat afstyrka den af revisorerne föreslagna åtgärd, är enligt Utskottets mening allför obetydligt i jämförelse med de fördelar som i och för det af revisorerne antydda ändamål skulle genom upprättande af den föreslagna liggaren vinnas, hvarföre Utskottet hemställer,

att Riksdagen i skrifvelse anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla Styrelsen för statens jernvägsbyggnader att upprätta och föra en så kallad liggare, upptagande särskildt för hvarje bana, ej blott de statsmedel som för dess anläggande blifvit använda, än äfven de af enskilda för ändamålet lemnade bidrag.

Stuteri-öfverstyrelsen och stuterierna.

§ 6.

(Rev.-ber. pag. 91, Utl. pag. 293).

Med anledning af den anmärkning 1872 års Revisorer gjort, att förrättaren af en år 1869 vid Ottenby till försäljning af hästar hållen auktion tillerkänts provision beräknad efter sex procent, hade Stats-Utskottet vid 1873 års riksdag sig utlåtitt, att, då upplyst blifvit, det Kongl. Maj:t genom bref den 17 April 1868 förklarar, att, derest vederhäftig auktionsförrättare, som för indrifning och redovisning af uppbörden ansvarade, ej kunde på lindrigare vilkor vid Ottenby erhållas, sådan auktionsförrättare finge tills vidare, mot förberörda ansvarighet, beräkna sig till godo sex procent såsom provision å nämnda uppbörd. Utskottet, som

*Angående
provision för
hållna auk-
tioner vid
Ottenby stu-
teri.*

antog att denna förhöjning i provision varit föranledd af den då rådande mindre goda ställningen inom landet, men att styrelsen, sedan dåmera gynsamare förhållanden inträdt, skulle utan någon Riksdagens framställning komma att tillse, huruvida ej dädanefter auktionsförrättare kunde för en lägre provision än den af Kongl. Maj:t sålunda tillsvidare medgifna, erhållas, funnit sig böra hemställa, det annärkningen ej måtte till någon åtgärd föranleda, hvilket ock blef Riksdagens beslut.

Då nu emellertid förekommit, att för de under år 1873 vid Ottenby hållna auktioner, deraf en till försäljning af 26 stycken hästar den 23 Augusti inbragt 19,755 riksdaler, arfvodet fortfarande beräknats efter sex procent, och då dels samma slags arfvode, vid de öfriga stuterierna utgått med endast fyra procent, dels förenämnda hästauktion, att döma efter räkenskaperna, ej synes varit förenad med någon risk eller särdeles besvär för auktionsförrättaren, hafva revisorerne funnit sig böra å förhållandet fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Såsom anledning till nämnda förhållande är uti det af Stuteri-öfverstyrelsen afgifna utlåtande anfördt, att auktionsprovisionen såväl på Öland som närmaste fastland i allmänhet utgår med sex till tio procent, hvartill kommer, att anstånd med redovisningen merändels lemnas betydligt längre, än som vid hästauktionerna å Ottenby medgifves, hvarföre och då det jemväl vore känt, att fordran för hästinrop vid Ottenby måst i konkurs bevakas, deraf skulle framgå, att förrättningsmannen kunde löpa risk, någon nedsättning af provisionen icke kunde för den närmaste framtiden åstadkommas. Någon åtgärd för vinnande af ändring i anmärkta afseendet torde derföre ej kunna vidtagas, såvida icke Kongl. Maj:t skulle finna för godt anbefalla, att, för den händelse vederhäftig auktionsförrättare ej kunde mot ersättning af allenast fyra procent erhållas, stuteriet måtte öfvertaga risken af den förlust, som möjligen kunde uppkomma vid medlens indrifvande, då någon provision ej behöfde utbetalas utan endast en mindre godtgörelse tilldelas utroparen och protokollsföranden.

Då på sätt ofvan är omförmäldt, ersättningen för det slags auktioner, hvarom fråga är, vid de öfriga stuterierna endast utgår med fyra procent, vill det, med hänsyn dessutom till de stora belopp, dessa auktioner kunna inbringa, synas Utskottet som skulle jemväl vid Ottenby förrättningsman kunna mot samma godtgörelse erhållas; men för den händelse sådant ej låter sig göra, torde den af styrelsen föreslagna åtgärd för undanrödjande af ifrågavarande, flera gånger öfverklagade, missförhållande böra vidtagas, och Utskottet hemställer derföre,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes bestämma, att, derest till de auktioner,

- som till försäljning af hästar å Ottenby hållas, förrättningsman ej kan mot en till endast fyra procent uppgående godtgörelse erhållas, styrelsen för stuteriet hädanefter skall hafva att sjelf öfvertaga bestyret med ifrågavarande auktioner.

Kongl. Myntverket.

§ 7.

(Rev.-ber. pag. 114, Utl. pag. 302).

Då af en anteckning, gjord å en till Myntverket utställd räkning å bland annat 6,815 kub.-fot stenkol, hvilken anteckning var så lydande: »Från ofvanstående afräknas dock 33 $\frac{1}{2}$ kub.-fot stenkol, som af myntarbetare blifvit betalda med 22 R:dr 11 öre», framginge, att af stenkol, som blifvit för Myntverket inköpta, någon del blifvit till verkets arbetare försåld, och då ett sådant förfarande syntys revisorerne icke vara med god ordning öfverensstämmande, hafva revisorerne ansett sig böra derå fästa Riksdagens uppmärksamhet.

Angående försäljning af stenkol till arbetare vid Myntverket.

Uti sin häröfver afgifna förklaring har öfverdirektören för Mynt- och kontrollverken anfört, att, derest det skulle anses stridande mot god ordning, om det tillätes en arbetare att från ett under aflastning liggande fartyg tillhandla sig ett ringa parti stenkol för ett billigare pris, som en större handel betingar, och hvarigenom honom besparas förlusten af omkring en half arbetsdag för att på en långt aflägsen upplagsplats göra sitt lilla uppköp och der kanhända mot högre betalning erhålla sämre vara, sådant vore beklagligt, samt att ett afslag på den om köpet framställda begäran säkert skulle af arbetarne betraktats såsom en till intet tjänande ogenhet, hvilken »kunde berättiga dem att visa mindre villighet i sitt arbete», derpå verkstaden skulle efter öfverdirektörens förmenande komma att förlora.

Ehuru Utskottet fullkomligt delar revisorerne's åsigt om det mindre lämpliga deruti, att de inköp af kol, som Myntverkets arbetare kunna för enskild räkning göra, i verkets räkenskaper upptagas, har dock Utskottet med hänsyn till det ifrågavarande beloppets ringhet och enär, derest ett slikt förfarande vidare skulle ega rum, detsamma antagligen kommer att af blifvande revisorer uppmärksammas, ansett någon åtgärd från Riksdagens sida nu icke erfordras, utan hemställer

att Riksdagen måtte låta vid den afgifna förklaringen bero.

Stockholms allmänna barnhus.

§ 8.

(Rev.-ber. pag. 193, Utl. pag. 312).

Angående förändring af den allmänna barnhuset tillkommande ersättning för tiondeanslag till ett bestämdt anslag.

Revisorerne hafva anmärkt, hurusom af det i riksstaten uppförda anslag för »Stora barnhuset i Stockholm», 44,680 kronor 9 öre, större delen, eller 42,930 kronor 9 öre, finnes upptagen i kolumnen för indelt tionde eller ersättning för indragna tiondeanslag. Sedan nemligen den från 15 särskilda län till barnhuset utgående s. k. fyrationdespanmålen jemte halinstädjag från Malmöhus och Kristianstads län på grund af Kongl. förordningen den 23 Juli 1869 till statsverket indragits, undfår barnhuset af Kronan ersättning därför, beräknad efter årligt medelmarkgångspris. I hvar och ett af de 15 länen, i hvars räkenskaper ersättning för ifrågavarande tionde uppdebiteras efter beräkning af det genom förberörda Kongl. förordning i sådant hänseende bestämda ersättningspris, skall alltså årligen göras uträkning å det barnhuset tillkommande ersättningsbelopp, detta senare beräknadt efter årets markegång med tillägg af stadgad forsellön för spanmålen; och då dessa årligen återkommande uträkningar inom såväl länen som barnhuset skulle kunna undvikas derigenom, att barnhuset i stället för ofvan berörda ersättningsanslag tillförsäkrades ett till siffran bestämdt penningebelopp, att årligen utgå från Kongl. Statskontoret, hafva revisorerne tillstyrkt en sådan förändring, derigenom enkelhet och reda skulle i förvaltningen och räkenskaperna vinnas.

Häremot är af Kongl. direktionen öfver Stockholms barnhus uti afgifven förklaring anmärkt, att, derest barnhusinrättningen skulle för sina tiondeanslag taga lösen efter det i Kongl. förordningen den 23 Juli 1869 föreskrifna omsättningspris eller efter något annat till siffran bestämdt pris, hvilket i sådant fall antagligen skulle bestämmas för flera år i sender, direktionen befarade, att inrättningen skulle derpå komma att i längden förlora.

I likhet med revisorerne är Utskottet af den mening, att den af dem föreslagna förändring skulle leda till enkelhet och reda i räkenskaperna, hvarföre Utskottet redan nu skulle kunnat tillstyrka förändringens

vidtagande i afseende å Stockholms allmänna barnhusinrättning; men då, efter hvad Utskottet inhemtat, förhållandena äro enahanda vid flera allmänna verk och inrättningar m. m., bland hvilka Utskottet exempelvis vill nämna de i revisionsberättelsen (pag. 68) omförmälda landskyrkor, Universiteten i Upsala och Lund, vissa städer o. s. v., samt då det syns Utskottet önskvärdt, att den föreslagna förändringen så vidt möjligt komme att med alla sådana verk och inrättningar vidtagas, har Utskottet, som i detta hänseende ej kunnat åstadkomma fullständig utredning funnit sig böra hemställa

att Riksdagen måtte genom skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, om och i afseende å hvilka verk och inrättningar m. m. en sådan förändring, som revisorerne i afseende å Stockholms allmänna barnhus föreslagit, må kunna ega rum, samt derefter till Riksdagen aflåta förslag i ämnet.

§ 9.

(Rev.-ber. pag. 238).

Vid granskning af åtskilliga verks och inrättningars räkenskaper hafva revisorerne funnit desamma blott innehålla redogörelser för en del af de till dem utgående statsanslag, hvilket exempelvis varit fallet med Musikaliska akademiens och Karolinska institutets räkenskaper. Vid andra har åter förekommit, att visserligen redogörelsen för statsanslagen varit fullständig, men deremot uppgifter saknats om de öfriga medeltillgångar härrörande från donationer, jordegendomar m. m., som till deras upprätthållande förefinnas; och enär sistnämnda slags tillgångar ofta äro så nära sammanbundna med inrättningarnes ekonomiska ställning i sin helhet, att en fullständig öfversigt af densamma ej genom redovisning för statsanslaget allena kan erhållas, hafva revisorerne hemställt huru vida ej skäl vore för handen att, till vinnande af fullt tillförlitlig kännedom om allmänna verks och inrättningars ställning, en anhållan i underdånighet gjordes, det Kongl. Maj:t måtte ålägga dessa verk att årligen till Statsrevisionen ingifva fullständig redovisning ej allenast för de statsanslag de åtnjuta, utan äfven för de inkomster, som från andra håll kunna dem tillflyta.

Angående de från allmänna verk och inrättningar afgifna redovisningars fullständighet.

Utskottet, som funnit denna revisorerne hemställda befogad, får alltså på de af revisorerne andragna skäl föreslå

att Riksdagen ville i skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t anbefalla samtliga de verk och inrättningar

gar, hvilka årligen skola för Statsrevisorernes granskning aflemna sina räkenskaper, att dervid afgifva fullständig redovisning ej blott för de till dem utgående statsanslag än äfven, så vidt sådant kan dem åläggas, för de tillgångar, som de tilläfvventyrs kunna från andra inkomstkällor åtnjuta.

§ 10.

(Rev.-ber. pag. 239).

*Angående
fråga om be-
stämmande af
vissa grunder
för åtnjutande
af boställs-
våningar.*

Slutligen hafva revisorerne vid de af dem inom hufvudstaden anställda besök i Centralbangården, Posthuset, Bergsskolans, Teknologiska institutets och Lärarinneseminiariets å Norrmalm byggnader, fästat uppmärksamhet dervid, att en del af lokalerna varit till boställsvåningar upptagna; och ehuru revisorerne ej tilltrött sig att bedöma, om och i hvad mån behovet af vissa embetsmäns ständiga närvaro gör boställsvåningar nödvändiga, har det dock synts dem, som skulle dessa sistnämnda på flera ställen kunna inskränkas och det derigenom vunna utrymme användas för verkets eller inrättningens ändamål. Med anledning häraf hafva revisorerne antydt behöfligheten deraf, att vissa grunder måtte uppställas i afseende å boställsvåningars tilldelande, så väl emedan anspråken på deras åtnjutande synas vara i tillväxt, som emedan de måste anses såsom ett i Riksstaten vanligtvis ej uppfördt lönetillägg, deraf åtskillige embetsmän komme i åtnjutande, medan andra deraf måste vara i saknad.

Den fråga revisorerne sålunda bragt å bane har visserligen synts Utskottet vara förtjent af mycken uppmärksamhet, men då de komiteerade, som för närvarande äro sysselsatta med frågan om reglering af de centrala embetsverkens löneförhållanden, icke lära underlåta att i hvart särskildt fall taga i öfvervägande ej mindre behovet af boställsvåning för en eller annan embetsman, än äfven beskaffenheten af samma våning och det inflytande dess åtnjutande kan utöfva på bestämmandet af innehafvarens löneförmåner i öfrigt, har Utskottet ansett sig böra föreslå,

att revisorerernes hemställen icke för närvarande må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

*Angående
revisorernas
öfriga fram-
ställningar.*

Hvad i öfrigt blifvit af Revisorerne anmaldt och erinradt, har Utskottet funnit dels vara af beskaffenhet att lämpligen böra tagas i öfvervägande

vägande vid behandling af de utgiftsanslag, revisorerne framställning berör, dels hafva medfört åsyftad rättelse, dels vara genom vederböran- des afgifna utlåtanden nöjaktigt förklaradt, dels ej vara af den vigt att, oaktadt förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon Riksdagens åtgärd bort af förhållandet påkallas, dels ock slutligen icke hafva varit af beskaffenhet att från Utskottets sida påkalla något yttrande.

Stockholm den 14 Mars 1876.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Reservationer:

af Herr *Sven Nilsson i Ejveröd*, som yrkade att, under rubrik »Kongl. Fångvårdsstyrelsen» skulle införas en punkt så lydande:

(Rev. ber. pag. 14. Utl. pag. 249.)

»Under framhållande af de stora olägenheter, som äro med tillämpandet inom fångelserna af det s. k. gemensamhetssystemet förenade, hafva revisorerne anmärkt att, hvad anginge det gamla fångelset för manliga lifstidsfångar i Landskrona, der varande logement, hvori fångarne nattetid förvarades, syntes alltför inskränkta, då inemot 300 fångar måste inhysas uti en ingalunda stor byggnad, hvarjemte hängmattorna, som utgjorde deras sofplatser varit uppsatta i tre rader öfver hvarandra i ganska låga rum. Då emellertid flera lokaler synts kunna för en ringa kostnad beredas, hade det derföre synts revisorerne, som skulle man ej hafva begagnat alla till buds stående medel för att hindra den i högsta måtto skadliga sammanblandningen af fångar af alla möjliga kategorier.

Kongl. Fångvårdsstyrelsen har i anledning häraf meddelat, dels att fångantalet vid Landskrona fångelse, då det af revisorerne besöktes, utgjordes af 290 fångar, under det fångelset vore byggt för en numerär

af 300, dels ock att vid fängelset inga andra lokaler kunde till fängelse inredas än ett par i det s. k. kronomagasinets befintliga lägenheter, hvilkas inredning för ändamålet emellertid skulle vara förenad med alltför betydlig kostnad i anseende dertill, att väggarne till magasinbyggnaden, hvilka i så fall måste genombrytas, vore uppförda af gråsten och tegel till en tjocklek af elfva fot.

Utskottet har ej haft anledning förutsätta annat, än att revisorerne med den af dem antydda utväg för beredande af ytterligare utrymme inom Landskrona fängelse åsyftat, att, på sätt Fångvårdsstyrelsen omnämmt, vissa lägenheter i dervarande gamla kronomagasinet skulle till fängelse inredas; Och enär den stora vigten, för att ej säga nödvändigheten, af den föreslagna åtgärden ej torde kunna bestridas, har det syntts Utskottet, som borde den af Styrelsen deremot anförda omständighet, eller kostnadens storlek, icke för åtgärdens vidtagande utgöra något oöfvervinneligt hinder, helst revisorerne i afseende å samma kostnad varit af en från Styrelsens afvikande mening; hvarföre och då Styrelsen i sin förklaring ej ens lemnat en antydning om det belopp, arbetet kunde antagas erfordra, samt Utskottet derföre ej varit i tillfälle att öfverväga, huruvida kostnaden icke skulle uppvägas af de fördelar, ett ökad utrymme skulle medföra, Utskottet ansett en ytterligare utredning af frågan vara erforderlig, samt i sådant hänseende velat hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes anbefalla utredning, huruvida ej genom en utvidgning, på sätt revisorerne antydt, af fängelselokalerna i Landskrona de af revisorerne omförmälda olägenheter må kunna minskas eller undanrödjas.»

af Herr Friherre C. Skogman, hvilken vid andra punkten, angående Kongl. Arméförvaltningen, yttrade:

»Ehuru delande Utskottets åsigt om befogenheten af den af revisorerne gjorda anmärkning, som i denna punkt omhandlas, anser jag likväl någon underdånig skrifvelse nu icke deraf behöfva följa, åtminstone icke i annan syftning än att vid förestående lönereglering för Arméförvaltningen det anmärkta förhållandet tages under ompröfning. I alla händelser borde skrifvelsen tydligt uttala hvad dermed afses, antingen ofördröjligt afskedande af omförmälda tjänstemän eller blott göromålens ordnande på annat sätt eller med andra anslag, något hvarom icke ens ibland Utskottets ledamöter någon sammanstående åsigt tycktes finnas.»

Häruti instämde Herr J. H. Rosensvärd.

af Herr *Sven Nilsson i Efveröd*, som i afseende å *Stuteristyrelsen* och *stuterierna* yttrade:

»De anmärkningar, revisorerne, efter aflagdt besök vid *Flyinge*, i afseende å dervarande stuteri-inrättning framställt, hafva, särdeles hvad angår inköpet af hingsten *Dobberan*, och de vilkor, hvarunder en del af den till stuteriet anslagna egendom blifvit på arrende upplåten, synt mig vara förtjenta af en större uppmärksamhet, än Utskottet velat deråt egna.

Visserligen yttra revisorerne sjelfve, att de ej tilltro sig bedöma, huruvida sådana djur, som förenämnde hingst, kunna anses passande för vårt klimat och våra förhållanden i öfrigt, och i det fallet uttala de således ej något bestämdt omdöme, men deremot förklara de, hvad djuret i och för sig äfvensom de efter honom fallna föl beträffar, att dessa syntes »mindre lämpliga», och härmed kan väl ej meningen vara annan än att öfver djuren, oberoende af racefrågan, uttala ett ogillande omdöme. Om *Dobberan* förekommer visserligen i protokollet öfver den före inköpet å honom anställda besigtning, att han ej hade några anmärkningsvärda fel, men detta uttryck antyder dock, att fel förefunnos, och hvad fölen beträffar, lära förhållandena för närvarande ingalunda vara egnade att i någon mån mildra det om dem af revisorerne fälda omdöme.

Ännu viktigare förefaller mig dock anmärkningen rörande de för egendomarne *Walleberg* med *Slättängen* och *Dalby* bekomna arrenden. Dessa arrenden utgöras af de maximibelopp, hvilka af *Konungens Befallningshafvande*, till en del på förslag af chefen för *Flyinge stuteri* och till en del i samråd med nämnde chef, blifvit med deruti af *Kongl. Kammarkollegium* vidtagna ändringar bestämda, och hafva arrendatorerne genom begagnande af den s. k. optionsrätten kommit till desamma; men ser man till arrendebeloppen, så förefalla dessa (äfven med den af *stuteristyrelsen* i dess förklaring gjorda beräkning af 21 kronor 18 öre för tunnlandet) att vara med hänsyn till jordens beskaffenhet och vid jmförelse med de arrendeavgifter, som i orten bekommas, så låga, att jag för min del ej kan tro, det statens rätt och bästa vid beloppens fastställande blifvit så, som ske kunnat, iakttagna.

Då förenämnda af revisorerne anförda omständigheter synas mig ådagalägga, att stuteri-inrättningen vid *Flyinge* ej skötes på ett fullt tillfredsställande sätt eller uppfyller det dermed afsedda ändamålet, och då jemväl, hvad de öfriga stuterierna angår, anledning ej saknas till det antagande, att den fördel de åt det allmänna bereda, ej i någon mån kan anses motsvara kostnaden för deras underhåll, samt då, enligt min åsigt, det med stuteri-inrättningarne åsyftade ändamålet, hästafvelns för-

bättrande, säkrare och billigare skulle vinnas genom ett fullständigt införande af det s. k. premieringssystemet, hvilket redan delvis hos oss tillämpas och dertill anslag blifvit af 1873 års Riksdag beviljadt, har jag för min del velat föreslå Utskottet att hemställa,

att Riksdagen ville genom skrifvelse anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida icke stuteri-inrättningarne nu kunna indragas och det så kallade premieringssystemet i deras ställe fullständigt införas.»

Häruti instämde Herr *O. B. Olsson*.